

رضاء الدين بن فخرالدين

اَهْلِكَ سَمَائِكَ

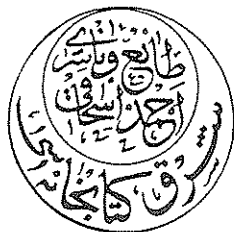
فز بالالر وځاتونلر ايچون كرك اولان ادبلرنى بيان ايلمش بر رساله در.

(ايكنچى طبع)

علم اخلاقدن ايكنچى جزء

44834.

Научная Библиотека
УР при КГУ
КГУ Қарғанда
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

اورنبورغه «وقت» مطبعهسى

ТИП. ГАЗ. „ВАКТЪ“ ВЪ ОРЕНБУРГЪ.

1910 — 1928

رضاء الدين بن فخر الدين

اَهْلِكَ سَيِّدَاكَ

من بالالير و خانولير ايچون كرك اولان ادبلىرى
بىان ايلمش بر رساله در

(ايكنى مطبع)

علم اخلاقندن ايكنى خرد

اورنبرغه «وقت» مطبعسى

ТИП. ГАЗ. „ВАКТЪ“ ВЪ ОРЕНБУРГЪ.

1910

اوشېو « اهل - عيال » رسالهسى

« پيتر بورغ » شېرنده دېميدوفسكى پريشولوق ۷ نچى نومبر خانده، لطف الله افندى
الاسحاقى اداره سنده اولان مكتب قزلىرینه طرفمزدن هديه ايدلمشدر.
۱۳۲۵-۱۹۰۸ نچى يل شهر رمضان (اوكتابر) آينده « جمعيت خيريه »
طرفندن تربيه ايدلمكده اولان منكور « مكتب » نى زيارت ايتدم. بو اثر ايسه
شوكنا يادكاردر.

رضاء الدى به في الدى

انسانلرنك دىنلرينى، دىيالرينى توزاتمك مطلوب اولسه اك
ايك گوزل خلق اورنلاشدرهقى ايله عائله لرنى توزاتسكز! عائله لر
توزالديگندن صوك، هم دين هم دنيا توزالور.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱

يولداش

ای بالالار! ایدل و دڭیزلر اوستونده کویمه‌لرده، قوریده تیمر بوللرده، آربالرده یوروچیلر بیل کبی قزو و آشغوب واررلر. لکن اوشوروشده قزو بورس‌لرده آشارلر، چای ایچارلر، یاتورلر، طورر ویوقلارلر، اوبنارلر، کوله‌لر، فایغرر و آغلارلر.

بونداي حاللرني بيك کوبگنز اوز کوزلرگنز ایله کورگاندرسز. کورمگانلرگنز کشیلردن ایشتوب بیلگاندرسز.

بوکونده، شهرلرده توگل اوللرده ده تیمر بوللرده، صواوستونده کویمه‌لرده یورمگان آدملر آز بولور. بيك کوب خاتون، قزله هم باش بالالرده کوبمی آزمی بولسه ده بوررلر.

یراق سفرلرگه چققان آدملر اوزلرینه قولای بولغان برایدهش ایله برلکده چقارلر. اگرده اویدن چققانده قولای اییدهش تابلمغان بولسه، پاراخود و تیمر بول آرباسینه کرگانلری صوگ برر اییدهش تابارلر و شونگ ایله برلکده واررلر.

تیمر بول آربالرنده، کویمه و پاراخودلرده یوروچی آدملر

كوب وقتده اوزلرينڭ يوروب، واروب طورولرندن غافل اولورلر. واروب طورغانلقلرى آغاچلرنڭ، تاغلرنڭ آرتده قالدقلىرىنى كوروب گنه خاطرلرينه توشار.

بز «واره من ايكان» دييورلر. فرلرده، صحرالرده آت آربا ايله يورگان وقتلرده هم بوندای حال بولغالار. صئاب قاراغانكز اولسه اوزكزده بيلورسن.

۴

دنیا سفری

دنیاده طوروچى خلقلرده سفر حالنده لردر. ير يوزنده ياشاوچى آدملر و باشقه حيوانلر، هر برى بر ياقغه قاراب سفر چيقغانلر و هيچ توقناوسز واروب طورالر. بو خلقلر كرك آشاب و ايجوب اوطور-سونلر، كرك اوباو و كرك اوبقوده ياتسونلر كويمه و تيمر يول آربالرنده اولغانلر مثالنده هميشه سفرده لردر: وارالر، آللرنده بيك يراق كورلگان نرسه لر ساعت صايون يافين كيلوب طورادر. ياكى غنه آرتلرنده قالغان نرسه لر بيك يراق كيتكان اولادر. تيمر يوللرده آربالر ايله صو اوستلرنده كويمه لرده آشغوب واردقلى كى دنيا سفرنده ده خلقلر بيك آشغوب وارمقده لردر. اوزلرينڭ دنيا سفرنده ايدىكلرينى بيلمگان و آشغوب كيتدىكلر-ينى سيزمگان كشىلر تيره ياقارينه قاراسونلر. شول وقت اوزلرينڭ طوتاشدن يوروب طورمقده ايدىكلرينى آچيق بيلورلر: ياشلر قارت بولغانلر، فارتلر دنيا دن كوچكانلر، يوفلر دنياغه كيلگانلر، دنياغه كيلگانلر اوسوب مكتبلرگه يورى باشلاغانلر. بالار دنياغه كلدىكلرنده هيچ نرسه بيلميلر، بر اش گه ده

كوچلرى يىمى. سوڭره اوطوره باشلىلر. كوله و آشپلر، اوينيلر و آياقلربنه بوريلر. تىللىرى چغا مکتبلرگه وارار. اوقورغه بازارغه اوگره نهلر. اويله نهلر، آنا آنا و سوڭره ده ابي و باباي اولالر. ساچلرى آغارا تىللىرى توشه. بيللرى بوكرايه و كوچلرى بنه. ايسته بو نرسه لر دنيا سفرينك ياملرى، وافزاللرى، پرېستانلرى اولور.

۳

دنيا سفرنده ايدهش

تېمر يول آر بالرنده، سو اوستونده كويمه لرده يور وچيلرنك برر ايدهش گه محتاج ايدىكلرينى بيلدىك. شونك كى دنيا سفرنده اولغان آدملرده اوزلرى ايچون برر ايدهش گه محتاج اولورلر. اوزلرينه بر ايدهش تابارلر. بو ايدهش گه «تركك ايدهشى» ديبورلر.

بالار اوسوب، كىشى اولدقلىرىدىن، باشقەلرنك تربيه لرىدىن فورتولوب آدم قطاربنه كىر دكلرنىدىن سوڭ بر «تركك ايدهشى» صايلاق عادتدر. تركك ايدهشى ايرلر ايچون خاتون و خاتونلر ايچون اير اولور. بو دنيا نك نظامى ايلكىدىن اوشبو روشده كلمش، بوندىن سوڭ ده شويله كل چكىدر.

ايسته اوشبو ايدهش تابونى ايده شلنمكىنى اويله نىك، خاتون آلمق و ايرگه وارمق ديبورلر. خاتون آلمق و ايرگه وارمق دنيا سفرى ايچون تركك ايدهشى صايلا ب آلمق ديمك اولور.

تېمر يول آر بالرنده، كويمه لرده اولان ايده شلر ايله تركك ايده شلرى آراسنك آبرمه بيك زوردر. اولگيسى وقتلى ايدهش گنه در. اما سوڭغيسى بر جان و بر تن اولاقچ ايده شدر. تركك ايدهش

عمرلك ايدهش اولور . هر تورلى قايغولر ، هر تورلى شادلقلر
آنك ايله برگه و اورتاق اولور .

٤

نظام و اطاعت

دنياده نظامسز و ترتيبسز بر اشده يوقدر: قوشلر اوزلرى
ايچون اويا ياصارلر . بو وقت آنا قوشلرغه آنا قوشلر ياردم ايدرلر .
آنا قوش اوياده اوطوروب بالا چقارغان وقتده آنا قوش چيئدن
رزق تاشوب آنى طويدرر . بالالر چققان صوڭ آنا قوش ايله آنا
قوش برلكده بالالرينى تربيه قيلورلر ، برلكده اوچارغه اوگره تورلر .
بو ايسه بر نظامدر .

فرمسقهنى كورمگان و بيلمگان بالا بولماز . اوشبو بيك كوچك
اولغان مخلوق قش كوني ايچون آزوقنى جاي كوني حاضرلب قويار .
بونك آزوقى هر تورلى اورلقلردر . قش بوينچه يتارلك ايدوب
اوياسينه اورلق جيار . اورلقلرغه صو تيسه كوگره ، بوزوله در .
شونك ايچون فرمسقهلر ، قش ايچون حاضرلگان اورلقلرينى بيك
قورى آسراغه ، يووشلاندرمازگه طرشورلر . اگردر بر آفات
بولوب چلانسه ، فزو وقورى كونلرده اويادن تاشوب قوياش قزوى
تيگان برگه تاراتوب كيدرلر .

قوروب ، كيبوب يتديكندن صوڭ اويالرى ايچنده بولغان
آمبارلرينه كير و طاشوب قويارلر .

آشلق باشاقلرنده بولغان اورلقلرني برگنه فرمسقه صوروب
آلورغه كوچى بتاسه ايكنچيلرينى ياردمگه چاقورر . فرمسقهلر هيچ
قاريشوب طورماي ياردمگه واررار . اورلغن جينا ولاشوب باشاقلدن

تارتوب آلورلرده اوبالرينه آلوب كيدرلر. قايسى وقتلرده برىسى باشاق باشينه بنوب اورلق نوشروب طورر، ايكنچيسى ده توباندىن شول اورلقلرينى اوياغه تاشور.

قرمسقلر، آغاچلرده طوروچى واق حشراتلرنى طوتوب اوبالرينه آلوب قايتالر، آنلردن ده اوزلرى ايچون بال ياساتدروب طوتالر. بوده نظام.

قرمسقلر نظامه اطاعت ايتمكلى اورادنيك، استاناواى، غرداوايلردن، قامچى، ملتق و زندانلردن قورقوب توگل؛ بلكه نظام حرملى اولديغى ايچوندر. عقللى و علملى مخلوقلر هر وقت نظامنى حرملى كوررلر و حرملى اولديغى ايچون آكا اطاعت قيلورلر.

۵

اهل - عيال

سزنىڭ آتا و آنالرىز، ابي بابالرىز اسلام دىنى اوگره تكان روش ايله بربرينه «تركلك ايبدهشى»، «ايرلى خاتونلى» اولمش لردر. آنلر دنيا سفرنده بربرينه ياردم ايدشوب وارالر. قايقو و حسرت وقتلرنده بربرينى يوانالر. صبر قيلورغه الله تعالى نىڭ رحمتنه صغورغه بربرينى ديمليلر. شادلىق اولسه برگه اورتاقلاشوب قوانالر. باشقه بالالرنىڭ آتا و آنالرىده، ابي و بابالرىده شوبله در. بابالر و آنالر تربيه سنده طور وچيلرغه «اهل - عيال» دييورلر.

فوشلر، قرمىسقلر و باشقه مخلوقلر دنياده نظام ايله طوردقلى كى اهل - عيال هم بر نظام بوينچه طورر.

نظامنى يورتور ايچون اهل عيال ايچنده اورادنيكلر، استراژىق لر. اولماز، لىكن آنلر اوز انصافلىرى ايله اهل عيال نظاملرينى برينه

کتوررلر. علملی و عمللی خلقلر نظاملرنی باشقه لردن قورقوب توگل بلکه نظام حرمتلی اولدیغی ایچون آنک حضورنده باش بوگوب بوی صنوب طوررلر.

نظاملرغه اطاعت قبلور ایچون کرکلی اولغان خدمتلرنی وظیفه لرنی بیلوب طوررغه تیوشلی. اوز وظیفه سینی اوزی بیلمگان آدم نه قدر طرشسه ده نظاملرنی برینه کتوره آماز. شونک ایچون بو کتابده باش قزبالار، زور قزار و خاتونلرنک وظیفه لری بیان قیلنور. شونلرنی بیلگان و برلرینه کتورگان اورنلرده اهل عیال نظامی اولور. گوزل دنیا کچرلور.

۶

الله تعالی گه قللق

اڭ کوچک وقتندن باشلاب بالالرنک وظیفه لری الله تعالی حضر- تنی سومک و آکا قللق ایدرگه اوگره نمکدر. الله تعالی قبلورغه قوشقان اشلرنی برینه کتوروب، قیلمازغه قوشقان نرسه لردن طبولوب طورمق قللق ایتمک اولور.

الله تعالی نی سوگان و قللق ایتمکان اهل - عیال ایچنده نظاملر توزوک طورر، عمرلر برکانلی و فائده لی اولور.

بنده لرنک قللق ایتملرندن الله تعالی حضرتینه بر فائده یوق، قللق ایتماسه لر ضررده یوق. شویله ایسه ده قللق ایتمو بنده نک اوستنده بورچدر. هر کیم اوزینک اوستنده اولغان بورچینی وقتنده توشررگه تیوشلی. قللق ایتمو سببندن آدم بالاسی اوزینک بنده ایدیکن الله تعالی نک خواجه اولدیغنی کوسترمش اولور.

آتا و آناغه حرمت

آتا و آناغه اطاعت ایتمك و آنارغه هر وقت حرمت كوسترمك
 اڭ الوغ بر وظیفه در. آتا و آنالربنه حرمت ایدوچمك دنیاده بختلی
 و آخرنده ثوابلی اولورلر. اوشبونك ایچون آتا و آناغه اطاعت
 ایتمك و حرمت ایله اولمقنی الله تعالی حضرتی فرض ایتمشدر.

آتا و آناسینه حرمت ایدن بالالرنك بر کون اولور اوزلری
 آتا و آنا اولدقلری صوڭ اوز بالالربده اطاعت ایلر، اوز بالا
 لرندن حرمت کوررلر. آتا و آناسینه حرمت ایتمگان عالار کبملرگه
 حرمت کوستره بیلورلر؟

نه قدر بختلی اولور و بیوک مرتبه لرگه ایرشور اولسه كزده
 آتا و آنالركزنی هیچ بر وقت اونودماكز! آنلرغه ایتلی اولوب
 حرمت کوستركز! نصیحتلرینی دكلاب رضالقلرینی اڭكز و محتاجلقلرینی
 حسرت و قایغولرینی بیاررگه طرشكز! یراق یرده اولسه لر هر وقت
 خط یازوب بولاك بیاروب طوركز! ممکن اولدقک زطربنه واركز!
 وفات اولسه لر خیر دعا ایله كز، قرآن شریفی اویوب صدقلر
 و یروب آنلرغه باغشلاكز!

آتا و آنانك، بالالرنك یاردملرینه اڭ محتاج اولغان کونلری
 قارتلق زمانلری اولور. ایشته بو وقت آتا و آنالرغی آرتق
 صورتده حرمت کوستررگه تیوشلی.

آتا و آناغه هر وقت حرمت ایتمك وظیفه ایسه قارت اولغان
 آتا و آنالرنك حرمتلری دخی الوغدر. الله تعالی بونلرغی حرمت ایتمك

طوغروسنده قرآن شریفده آیروم نصیحت ایتمشدر.

آتا و آناغه حرمت ایتمک وظیفه اولدیغی کبی هر بر قارنداش
روغلاغه، معلم و مربی لرگه، الوغلا و قارتلاغه هم حرمت ایتمکده
وظیفه در. بو وظیفه طوغروسنده کهچیلک ایتمازگه تیوشلی.

اوزندن الوغلاغه حرمت کوسترمش آدملرگه اوزندن کهچوکلر
حرمت کوستررلر. آدم نه نرسه ساچسه شونی اورر.

آتا و آناغه اطاعتسزلك، قارنداش قبیله و الوغلاغه حرمتسزلك
بالالرنك هربری ایچون عیب اولسهده، بو اشلر قز بالالر ایچون
بیگراك زور عیبدر.

۸

ایزگولک ایتمک

دنیاده راحت یاشاهق ایستمش آدملر ایزگو کوکللی و باشقه لر
غده ایزگولک اینوچی اولورلر. ایزگو کوکللی و خلقارغه ایزگولک
اینوچیلرنك ایچلری هیچ پوشماز، دائم راحت اولوب دنیا سوررلر.
ایزگو کوکللی آدملر، الله تعالی گه قارشو و بنده لرگه قارشو
اولغان بورچلرینی ادا قیلورلر. شونك ایچون کوکللری عذابلانماز.
آدم بالالرینی سومک و قولدن کلدیکی قدر آنلرغه یاردم ایتمک
ایله شریف دینیز بیورر. بو روشده اولغانلرغه آخرتده ثوابلر
وعده ایتمشدر.

تنده اولان اعضالرنك بری اغرر اولسه بتون بدن خسته
اولور. اوشبونك کبی آدم بالالرنندن برینه قایغو و حسرت کلدیکنی
بیلوچی آدملرنك هر بری برلکده قایغرشورغه، حسرتلرینی
اورتافلاشورغه نیوشلی. چونکه دنیاده اولان آدملرده بر تنده

اولان اعضالرو روشندهدر. بو ايسه ايزگولك ايتمك اولور.
 خلقلرغه سوكيلى اولمقنى هر كيم ايبستر، بونده اولغان لذتنى
 هر كيم سيزار. لكن سوكيلى اولوق ايچون برگنه يول واردر.
 اولده ايسه باشقه لرغه ايزگولك ايتمك اولور. ايزگولك ايتوچيلرنى
 هر كيم ياراتور و محبت ايدر.

مکتب و اوقومق

اوقورغه، يازارغه بيلمش كيمسه لر، يمش آغاچلارينه بيگزرلر.
 يمش آغاچلرى يمشلرى ايله خلقلرنى فائده لندروب طوردقلى كى
 اوقورغه و يازارغه بيلمش آدملرده اوزلرينك علملرى ايله خلقلرنى
 فائده لندروب طورلر. شونك ايچون اوقورغه و يازارغه باش و بالا
 وقتدن باشلاب اوگره نورگه تيوشلى.

كچن عمرنى كيرو فايتمق اولماز. عمر اك قيمتلى بر دواندر.
 ايسته بو قيمتلى اولان دولتنك قدرينى بيلورگه كرك. آدم ايچون
 اشانچلى اولان كمالت آنچق علمدر. علمدن باشقه كماللرنك هيچ
 برى اشانچلى دگلدر. بوگون وار، ايرته گه يوق اولورلر.

اوقوغان نرسه لرنى يخشى آكلارغه، آكلان نرسه لرنى گوزل
 خاطرلرگه تيوشلى. اوقونك فائده سى آنچق شول وقتده غنه اولور. يوقسه،
 آكلار آكلماز اوقوده معنا چقماز.

آدم، هم حيوان هم انساندر. لكن حيوانلغى آشامق ايله و
 انسانلغى ده اوقومق ايله اولور، اوقوماش كيمسه لرنك دورت آياقلى
 حيوانلردن ايرمه لرى يوقدر. بونى ايسه هر كيم بيلور.

اوقومق اورنلرى «مکتب» اردر. مکتبلرده اوقورغه، يازارغه،

الله تعالى حضرتينه فللق ايدرگه اوگره تورلر. خلقلر ايله فاتناشه بيلو
 آنلر ايله معامله ايتوروشلرى ده مکتبلرده اوگره تالنه در. اوقوتو چيلرده -
 معلم و معلمه لر - بالالرنى حيوانلقدن چقاروب، انسان ايدرگه طرشو -
 چيلردر. اوشبونك ايچون مکتبنى هم معلمه و معلملرنى سويارگه و
 كوكل قويوب اوقورغه تيوشلى .

نظافت - پاكلک

قول، يوز، كيوم و سالم، كتاب و يازو و باشقه هر تورلى
 نرسه لرنى كرسز، توزانسز طوتهق نظافت و پاكلک اولور. بو نرسه
 لرى كرنى اولان كيمسه لردن آدملر نفرت ايدرلر، بيزارلر.
 پاكل اولاق، پاكل يورمك ايله اسلام دينى بيورر. آدملرده پاكل
 اولغان و پاكل يورگان لرنى سويارلر. شونك ايچون نظافت و پاكلگه
 ياش وقتدن اوگره نورگه و عادتانورگه تيوشلى .
 پاكلگه اوگره نو و عادت ايدو بار خلقدن بيگراك قز
 بالالر ايچون كركليدر. چونكه قزلر بر وقتلر زور اوسوب يورت
 خدمتلرى ايله شغللنه چكلر، اهل - عيال بتون بتونه بونلرنك تربيه
 لرنده اولاقچلردر.

نظافت و پاكلک اك ماقناولى بر صفت ايديكى معلومدر. اك
 پيس و پچراق آدملرده نظافت و پاكلكنى ياراتورلر، پچراق و نجس
 كشياردن ايكره نورلر.

نظافتسز و پچراق آدملرنك گوزللكارى ده كوزگه كوراما.
 نه قدر گوزل اولسه ده اولسون، پچراق آدملردن خلقلر نفرت
 ايلرلر. آنلرنك ياقينلرنده يوررگه ياراتمازار.

قزلر ایچون اڭ زور جهاز و اڭ الوغ بايلىق نظافت و پاكلكدن .
 بونی هر وقت خاطرده طوتارغه و هر وقت شونڭ ايله عمل قیلورغه تیوشلی .
 پاكلك ، ساعت صابون صابون ايله یوونوب طورمق دگل ، هر
 کون کرلرنی ، ایدن و باشقه پورت نرسه لرینی طوتاشدن یومق هم دگل ،
 بلکه هر نرسه نی اوزینڭ حاجت وقتنده یومق ، یولغان اعضا و نرسه
 لرنی صافی حالنجه طوتهق اولور . یوقسه اورداك روشنده بر یافدن
 یوونوب ایکنجه یافدن پچرانوب طورمق پاكلك اولماز .

۱۱

زینت

قز بالالر و خاتونلر ایچون زینتلرنڭ اڭ یخشیمی یوقاروده
 سویلادیکمز پاكلك هم نظافتدر . بونی هر وقت اعتبار ایدوب طوررغه
 تیوشلی . تکبرلنونیتی ايله اولماسه باشقه تورلی زینتلردن ده شریعت منع
 ایتمیدر . شویله ايسه ده بعض بر زینتلر واردر که مسلمان قزلری و
 مسلمان خاتونلری ایچون موافق اولماز .

باشقه بر خاتون و قزنگ ساچنی باشینه قویمق ، بیت و قوللرغه
 کرشان و اینلکلر بویاب بورمک ، تشرگه تش فاراسی یاقمق ، ساچ
 طلوملری بوینجه تنکه ترمک موافق بولمغان زینتلردن اولور . ساچلر
 نڭ کوبسی چیرلی آدملردن و اولگان خاتون و قزلردن کبسلوب
 آلنلر ، بعض وقت آشارغه نابا آلمی یورگان فقیر قزلر و خاتونلر
 اوز ساچلرینی آچ اولماز ایچون صانالر . چیرلیلرنڭ ساچلرینی تاغوب
 چیرلری یوغارغه و شونڭ سببندن چیرلی بولورغه ممکن . آچ اولر
 درجه گه یئکان فقیرلرنڭ ساچلرینی آصوب ماتورلانوب بورمک ده
 آدمچیلک اولماز .

اینک، کرشانلرگه و باشقه بویاولرغه کوبسنچه آغولی نرسه لر قوشلغان بولادر. بو آغولر تنگه و عقل غه ضرر نیکوره لر. شونک ایچون ده بیت و قوللر نی بویاب یورمکن صاقلانورغه تیوشلی .

تش ایچون ائک فائده لی نرسه اوزلرینک طشلرنده بولغان بالترال و فلریدر. تش قاراسی و باشقه نرسه لر سورتو سببندن بو یالترالوق بته درده تش بوزولا، نوزمسزگه ابلانه در. تشنک خدمتی بیک کوب اولدیغی ایچون ممکن قدر آنی صاقلارغه، تشلرنده اولغان بالترالوقلرینی سلامت طوتارغه کرک اولادر.

ساج طلوملرینه تنکه لر نزوب توشرمک، زور چولپیلر آصق، مویغنه کهوش تنکه دن مویشرقلر (خصیله) کیمک سببندن فائده سز یرگه مویین و باش غه آورلتی کبلور. بونک آرقلی خاتون قزلرده باش آورولری پیدا اولور.

بیک قسان آباق کیوملری کیمک، کوکرلرگه کارسیت قویهق، طغز کولماک و باشقه کیوملر اینه یورمک، بیللر نی آرتق بووب باغلامق ضرر لی نرسه لر در .

گوزل اخلاق

آدم بالاسینک بیاسی، قدر و حرمتی اخلاقینه کوره اولور. گوزل اخلاقی کیمسه لر بیک معتبر و اخلاقسزلرده خلق قاشنده قدرسز اولورلر .

آدم بالاسینک یاش چاغنده اوگرهنگان عادتی قبریینه قدر برگه ایبده ش اولوب برلکده یورر . شونک ایچون گوزل اخلاقی یاش وقتده صبی چاغنده اوگره نرگه تیوشلی .

گوزل اخلاق هر كشي ايجون كركلي اولسه ده، فزبالالر ايجون بيگرهك كركليدر. اخلاقسز فززر خلق آراسنده بيشي اسم چقاره آمازلر، اعتبارلري ده اولماز.

گوزل خلقلرنك آناسي «حيا» ايله «عفت» در. هر فزده اكرده حيا ايله عفت اولور ايسه گوزل خلقلرنك هر برى اولور.
تكبرلي اولمق، يالغان سويلامك، سوز يورتك، عارسز و ناموسسز اولمق، اسلام ادبلى ريني اعتبارسز طومتق هم حياسزلق هم عفتسزلك اولور.

سلامتلكنى صاقلامق

آدم بالاسينك اڭ زور بايلقى اوزينك تنى و جانى سلامت اولمقىدر. آدم بالاسى اوشبو زور بايلقنك فدرينى كوب وقت بيلماي اونكاره در. تنى سلامت بولمقان آدم بتون دنياغه خواجه بولسه ده كوزينه كورنماز، آرغنه اولسه ده راحتلنماز.

بيك كوب چيرلرنك نه دن اولدفلرى بيلسگولى اولور. شونلارنى بيلوب صافلانوجيلر كوب وقت سلامت كون اوزدرلر. شونك ايجون چيرلرگه سبب اولا طورغان نرسه لردن صافلانورغه تيوشلى.
تن قزغان حالده صالقون صو ايجمك، تيرلگان حالده صالقونغه چنوب اوشومك، كومر ايسى بار يرده طورمق، مايلى نرسه لرنى هم ايت كوب آشامق، آراقى ايجمك، افيون فابمق چيرلك سبيلرى اولديقى معلومدر.

اوشنداق تن و كيوملرنى پاكيزه يورتك، اورنلارنى پاك طومتق، طيارت آلمق و غسل فوينمق: فرض نمازلرنى، فرض روزه لرنى طومتق اوى ايجنه اولغان خدمتلرنى باشقارمق، سلامتلكنك اڭ زور سبيلرندن در.

قزلر و خاتونلر، يورت قاراوچيلر اولدقلرندن، چيرلب ياتوچيلرني تربيه ايتمك خدمتي ده كوب وقت آنلر اوستونده اولور. يورت ايچنه كينات بر چيرلي بولسه چيرليرني تربيه ايدرگه اوگره ننگان خاتون و قزلر آبدراب قالورار.

اوشبونك ايچون چيرلرنك سبيلريني، سلامتلك سبيلريني بر آن بيلورگه تيوشلي اولديغي كبي چيرلب ياتوچيلرني تربيه ايتمك روشلرني بيگره كده قز بالالر ايچون بيلورگه تيوشلي.

۱۴

يورت تربيه سي

يورتلرني، اويلرني تربيه ايدوب طومتق خاتونلر اوستنده گي خدمتدر. يورت تربيه سي بيك زور و مشقتلي خدمت اولديغي ايچون آني ياش چاغنده بالا وقتده بيلوب اوگره نه طوررغه تيوشلي. بالا چاغنده، قز وقتنده يورت تربيه لرگه اوگره ننگان كشي خاتون اولغاچ اولگانچه طرشسه ده اوگره نوب بته آلماز.

پچاق، آچقچ، شربي، قايچي، لامپا، قلم، قارا، كاغد كبي نرسه لر خصوصا آشخانه اسبابلري هر بري اوزينه بر بيلگولي اورنه اولورغه، كرك وقتلرده شول نرسه لرني اورنلرندن آلوب، اورنلرينه قوبارغه تيوشلي.

سموار و چينياق، پچاق و آش يالوق، فاشق و تاريلكه كبي آشامق ايچمك نرسه لرنيك صافي و آشخانه هم اوينك باشقه اورنلري پاك اولمقى شول يورنده اولغان خاتون و قزلرنك اوگفانلقلرني بيلدروب طورر.

يورت تربيه سي علمبني بيلمك، اشلر ايچون گنه دگل، بلكه

اشلته بیلور ایچونده کرکدر. اوزلری یورت تریبه سی علمینی بیلنگان
خاتونلر، نه قدر کوب خدمتچی خاتونلر و آسراولر طوتسه لرده اولرلر
ترتیب بولماز.

هر بر خاتون یورت تریبه ایته بیلک علمینی قزوقتمده وبالا
چاغنده بیلورگه تیوشلی.

فرض و حراملرنی، مکروه و سنتلرنی اوگره ندیکلرندن صوڭ قزلر
ایچون بیلورگه تیوشلی علملر: نگو تکمک، چیگو، کر یوا بیلک،
آش پشره بیلک، چای حاضرلرگه، اوی جیوشدررغه بیلک علملریدر.
هر بر قز الڭ ایلک اوز کولمکلرینی اوزی کیمسوب اوزی
نگارگه، اوزی چیگارگه تیوشلی. ایر کشیلر ایچون «کولمک نگو
ویرسنه!» دیه باشقلرغه یالئوب بورولر عیب بولماسه ده، قزلر
ایچون بو اش زور عیدر. نگو، چیگو بیلنگان قزلرنی آدملر حسابندن
چقاروب، حیوانلر دفتیرینه بازارلر.

آش پشزرگه، چای حاضرلرگه، اوی جیوشدررغه بیلک هم قزلر
ایچون کرکلی علملردر. کیله چک کونلرده اوزلرینه کرکلی اولاچق علملرنی
هر کیم باش وقتنده بیلورگه تیوشلی. قزلر نڭده کیله چک کونک اوزلری
ایچون کرکلی هنرلری نگو، چیگو، پشرو، اوی جیوشدرو کبی
نرسه لر اولاچقدر.

اوشبو هنرلرنی بیلو طوغروسنده بای بالالری ایله فقیر بالالری،
بای خاتونلری ایله فقیر خاتونلری بر تیگزل اولوب، آرالرنک آیرمه یوقدر.
ای قزلر! یورت کونارگه، نگو نگارگه، چیگارگه، ژارینیلر
قایناترغه، هر تورلی آشلر پشزرگه، اوی جیوشدروب کر یوارغه
اوگره نوب اوسکز! بونرسه لر اوزکز ایچون بیک زور هنر بولور.
بونلرنک فائده لرینی اوزکز کوررسز. بو اشلر طوغروسنده باشقلرغه
یالئوب بورولردن قورتولورسز. بو اشلرنی یارلی بولسه کزده،

باي بولسه كزده اوزكز اشلەرسز . اش اشلەمك عيب دگل ، سلامت بولا طوروب تيك ياتەق عيبدەر ، بونى يغشى بيلوگز !

بو يرگە ندر يازدقلەرنىڭ كوپسى قزلىرنىڭ بالا و صبى وقتلىرىنە مخصوص حاللر ايدى . اما بوندن سوڭ يازاچقلەرنى قزلىرنىڭ اوسوب يتدىكارى سوڭ اولاچق حاللرى حقتە اولور .

ازدواج - نكاح

دنياده طوروچى آدملىر - اگرده تنلىرى سلامت اولسه ، اوزلىرى ايچون « تركلك ايدهشى » صابلازغە ، ازدواج و نكاح قىلورغە مجبور اولورلر . بو ايسە هر كيم گە معلومدر .

خلقلر بازارغە وارغان وقتلىرىندە اوزلىرىنىڭ ايدهشلىرى يغشى ، اوزلىرىنە يارارلىق روشدە اولمقنى آرزو قىلورلر ، كوڭللىرىنە اوغشامازلىق آدملىر ايله برلككە يورودن صاقلانورلر . حالبوكة تركلك ايدهشى بيش اون چاقروم یرده بازارغە وارر ايچون ، ياكە اوچ دورت تاولك برلكدە بورر ايچون صايلانغان ايدهش دگل ، بلكە عمر بارنچە برلكدە طوروب ، برلكدە كون اوزدراچق ايدهش اولور .

ايدراشنىڭ يغشى اولوينى غنە تيكشورمك يتماز . بلكە ايده - شنىڭ خلقتى ، فعلنى بيلورگە طرشمق تيوشلى اولديغى كى ، اوزىنىڭ آكارغە ايدهش بولورغە ياراب ، يارامادىغى دە تيكشورگە تيوشلىدر .

اوشبو سببىدن ايرگە واروچى قز ، ايرىنىڭ اوزىنە موافق اولوب اولمىه چغنى هم دە اوزىنىڭ شول ايرگە موافق اولوب ،

اولمبە چىغنى حسابلاڭغە كىرك اولور .
 ايرگە واروچى فزىر ايچون كىرك اولغان تىكشورلر ، خاتون
 آلوچى ايرارگە دە كىرك اولور . شونڭ ايچون « خاتون » ايله « اير »
 نڭ كىم ايدىكلرىنى و بونلرنڭ بر برى حقندە اولغان وظيفه لرى بو
 یرده سويل نور .

۱۶

خاتون كىم ؟

خاتون ، شرع شريف بوينچە بر ابرنڭ تركك ايدە شيدىر .
 ايرينڭ اوينه و يورتينه خواجه اولوب طور وچيدىر . ايرينڭ كوڭلسز
 و حسرتلى وقتلرنده كوڭلىنى يوانوچى و نيچوك اولسە دە راحتلندىرگە
 طرشوچيدىر .

خاتون ، ايرينڭ ماللىرىنى صافلاوچى ، آفچەسىنى آز چقارغە
 اجتهاد ايتوچى ، ايرينڭ بالالرىنى تنلرىنى و كوڭللىرىنى تريبەلب
 اوسىروچى ، ايرنده اولغان بوزوق خلقلرنى ، بوزوق فعللرنى بترر
 گە سبب اولوچيدىر .

خاتون ، ايرينڭ فاتىغ كوڭلن يوشادوچى ، بتون اهل عيالىنى
 بر يرگە جيوب طوتوچى ، ايرينڭ مالنى قسوب طوروب ، اهل عيال
 باشينه كيلچك قارا كونلر ايچون كوبىمى آزى مال جيوچيدىر . خاتون
 قورچاق دگلدەر ، كە طوتاشدن اوينالوب طورلماز . خاتون كىوم
 دگلدەر ، كە بو كون كىولوب ايرتەگە سالنماز . خاتون حيوان دگلدەر ،
 كە اوخشاسە آسرالوب ، اوخشاماسە بازارغە ، چقارلوب ساتلماز .
 خاتون خادمە دگلدەر . كە يىغشى خدمت ايتسە آسرالوب ، يىغشى
 خدمت ايتماسە قوغلوب يبارلماز . بلكە خاتون عمرلك بر ايدە شدر .

اير كيم ؟

اير، شرع شريف بويىنچە خاتوننى اوزينه ايدهشك ايچون قبول ايدوب آلوچيدر. آنا و آناسندن، قارنداش و قبيله سندن، طوغان اوسكان يرلرندن آيرلوب اوزينه يار اولغان خاتوننى شريعت بيورغان روش ايله حرمت فيلويچى و گوزل تربيه ايدوچيدر. اير، خاتوننى مشقتلردن، زحمتلردن حمايت ايدوچيدر. خاتوننىڭ ياڭلىشلق ايله قىلغان اشلىرىنى كچروب يغشى نصيحتلر ويروچى و هر وقت خاتوننى شىقت قاناتلرى آستونده تربيه ايدوب طوروچيدر.

اير، خاتونينه قارشو هر وقت مرحمتلى اولور. خاتوننىڭ كوچى يتمازلك خدمتلر ايله كوچلهماز، خاتونينه قارشو قاتىغ كوكلى اولمىدىن و اويدن چغوب كيتدىكنده فايده كيتدىكىنى آيتماي و بيلدرماي يورمىدىن صافلانور.

اير، اوزىنى خواجه كوروب هر وقت اوز مرادىنى غنه بولدروب طوررغه طرشوچى اولماي، بلكه شريعت و عقلغه خلاف بولمىغان يرلرده خاتوننىڭ مرادلر ينى ده يرينه كتوروچيدر، يوق بار نرسه لر حقنده خاتوننى يورچماوچيدر.

اير ايله خاتوننىڭ كيملر ايدىكلرىنى بيلگان صوڭ، نكاح ادبلىرىنى ده بيلورگه تيوشنى. اير ايله خاتوننىڭ اوزلىرى و بالالىرى ايچون فائدهلى اولاقچى نكاحلرده ايكى طرفدن رغبت، خلق و طبيعتده موافقت، باشلرندە مناسبت، كفولك، شخسى حاللرده بربرندن يرافلىق

اولورغه كركدر. اوشبو بيش تورلى نرسه جقنده آبرم آبرم
 سورنده بحث ايدلنور.

۱۸

رغبت

اير ايله خاتون، نكاحنى آرزو ايتسه لر و اوزلرى ايچون
 كركلى بر نرسه ديه بيلسه لرگنه ازدواج بولورغه تيوشلى. يوفسه
 هر ايكىسى ياكه ايكىسندن بريسى اوزى ايچون نكاحنى
 ضرور نابمسه و آنك حقلرينى برينه كتوررك اولمسه، اول وقت
 نكاحدن فائده كورلماز.

بونك اوستينه ازدواج ايدوچى يكت ايله قز بر برينه رغبته
 لرى و كوكللرى ايله بر برينى اوخشاتوب آرزو قيلشمقلرى اولور
 غه تيوشلى. هر ايكىسى ياكه برى ايكنچيسنى كوكللى ايله ياراتماز
 اولسه اول نكاحدن فائده اولماز. آرالرنده بر برينه رغبته و بر
 برينه محبت اولمغان قز ايله يكتنى نكاح ايله بر برگه جيوب
 قويوق، بر برينه دشمن اولغان ايكى آدمنى بر بولمه گه بابوب
 طومتق روشنده بر اشدر.

كوگرچن ايله قارچقا، چچوق ايله يابالاق بر چينلسكه باشى
 آلماسه لر، ات ايله تولكى، ماچى ايله كرپى بر بولماده كون ايتنه
 بيلمسه لر، آرالرنده هر ايكى طرفدن بر برينه رغبته و محبت
 اولمغان اير ايله خاتون ده برگه تركلك ايدنه آلمازلر. تركلك ايتسه
 لرده راحت بوزى كورمازلر، بلكه بتون عدرلرى زار موك، فايغو
 و حسرت ايله كچر.

بوزنك گوزل و قيافتنك ملايم اولمقلرى محبت و رغبته نوشوگه

سبب اولدیغی ایچون ازدواج ایده چك قز و یکیت بربرلرینک یوز لرینی، ساچلرینی، اوچلرینی نه کبی حالک اولسه ده قارامق و کور-مکلری ایچون شرع شریف اذن ویرمشدیر.

اگرده کورمک ممکن اولماسه اول وقت اشانچلی اولغان بیلوچی لردن، کوروچیلردن صوراشورغه بیلشورگه تیوشلی. بونی ینگلگه سانامق بخش اولماز.

اوزلری ایستمگان وقتلرنده، اوشنداق اوزلری آرزو ایتکان و محبتلی کوزمگان بکینلرگه قزلرنی کوچلاب ویررگه هیج کیمنک حقی یوقدر.

قزلرنی کوچلاب نکاحلندر وچیلر، بربرینه موافق دگل ایدیگر-ینی بله طوروب، ایکی آراده باوچیلق ایدوب ایکی طرفنی الداب کیملشدروچیلر، نکاح عقدلرینی یورتوچیلر شرع شریف حکمینه کوره ائک الوغ ظالملر و خائنلردر. دنیاده اولماسه ده اوشبو گناهلر ینک و بالینی اخرتده الله تعالی حضورنده کوره چکلردر،

بر قزنی اوزی آرزو ایتمگان آدمینه کوچلاب ویرمک شول قزنی اولدرمک برابرنده قاتیع کوکللیک اولور. اولدرمک آچیسسی بر ساعتده اولورده بتار، اما بو روشده کوچلاب ویرمک سسیبلی قز بالالاردن عمر بوینچه اولم آچیسسی تانوب طور وچیلری کوب اولور.

ازدواج ایده چك قز ایله یکیت، خلق و طبیعتده بربرینه موافق اولورغه تیوشلی. بربرینک خلق و طبیعتلرینی اوخشاتمهغان کیمسه لر

بر چاقروم يرگه ده برگه واره آلمازلر. ايمدی خلق و طبيعتلری بر برينه موافق اولمغان قز ايله يکيت، دنيا سفريني نيچوك برلکده باره آلسونلر و نيچوك بر جان و بر تن اولاي بيلسونلر؟

بر مرتبه يوزلرينی بويلرينی كورمك ايله يکيت ايله قز، بر برينك خلق و فعللرينی بتونلاي بيلوب و صواب بتره آلمازلر. شونك ايچون بو طوغروده بيلوچيلردن يخشی و اوزاق و قتلر صوراشرغه، اوست اوستنه آكلارغه طرشورغه نيوشلی .

سونيني صواب ايجه چك بر صغر آلدقلى وقت خلقلر، اوزون وقتلر شول صغر حقنده بيلوچيلردن صوراشورلر، يورتلرينه فاراولچی يالادقلى وقت يورت خواجهلری مذکور آدمی بر آز تيكشورلر، ايمدی عمر بارنچه برلکده طور اچق و برلکده دنيا کيتاچك آدم حقنه صوراشورغه و حالنی آچيق آكلار ايچون اجتهاد ايلرگه بيگرهك نيوشلی اولور.

خلق و فعللرنك برلگنی قارار اورنده، اير اولاچق يکيتنك مالنی، کيوم و يورت جهازلرينی، آتا و آناسيني تيكشورگه گنه قناعت اينسه صوکندن عمری بوينچه اوکنور و اوز اوزينه شته ايلر . خلق و طبيعتلری موافق کورلمگان حالده يالکيز مال و بایلقلرغه قزغوب، شهرت و درجه گه کوز فويوب ازدواج ايدوچيلر و قزلرينی نکاح ايدوچيلر، آدم بالاسی ايله ساتو ايتوچيلردر. چونکه بو کبی نکاحلر درست معناسی ايله نکاح و ازدواج دگلدر.

نکاح ابده چك کيمسه لر بيك فارت ياکه بيك ياش اولمازغه ،

بونك ايله برابر آرالرنده ازدواج اولاقق قز ايله بکیت یاشلری
بربرینه موافق اولورغه تیوشلی .

نکاح ایدلنه چک قز ايله بکیت یاشلری آراسنده مناسبت اولمقنی
طبیعت کوچلامشدر . طبیعت خلافتنه اولغان نکاحلر اشانچلی نکاح
اولماز .

فن اهللری وطیبیلر نکاح وقتنی قزلر ایچون ۱۸ ايله ۳۰ آراسنده،
یکیتلر ایچون ۲۵ ايله ۳۷ آراسنده اولغان یاشلرنی بیلگوله مشلر در .
بونلرغه کوره قزلرغه ۱۹ غه ویکیتلرگه ۲۵ گه یتمازدن ایلک هم
قزلرغه ۳۱ دن ویکیتلرگه ده ۳۷ دن صوڭ اولان نکاحلر وقتسزدر .
اوشبو یاشلری یتمگان یاکه اوتکان کیمسهلر، بیک اولوغ ضرورت
اولمغانده ازدواج ایتمازگه تیوشلی .

اما ازدواج ایده چک بکیت ايله قز آراسنده غی یاشلرنک منا-
سبتلرینی فن اهلی وطیبیلر خاتون اولوب واراچق قز ، اوزینه ابر
اولاقق بکیتدن آلتی باش مقدارنده کچوک اولورغه تیوش ، اما
اون یاشدن آرتق آبرمه هیچ موافق دگلدر، دیبورلر .

کفولک

ترکک اییده شلری وایر ايله خاتون آراسنده شول وقت برک
ودوستلق اولور، اگر بونلر بر برینه تیک اولسهلر . یوقسه یوقاری
اولغان طرف توبان طرفنی کیمستوب طوررده بونک سببندن آرا
بوزولور . اوشبونک ایچون بایلق ، نسل ، علم و تربیه طوغرولرنده
بکیت ايله قز بر اولچاوده راک اولورغه تیوشلی . لکن تربیهلی،
علملی، گوزل خلقلی اولغان قز ايله بکیتنی تیک صانامازغه هیچ

کیمینڭ حقی یوقدر .

تربیه‌لی، علملی و گوزل خلقلی قزارغه فحش خانهلرده بوروچی
آنده مونده ایسروب یاتوچی بای بالالری کفو اولمازلر . یالکیز
بایلغنه قزغوب، ادبلی و تربیه‌لی قزلرنی بایلرغه ویرمک ظلم اولور .
دنیاژنڭ راحتی، بایلقده دگل بلکه کوکل طنچاغنده در .

لکن باشلک یا گلشی اوله‌رق بعض قزلرنڭ اوزلرینه کفو
اولغان کیمسه‌لرنی کفو کورمازلکلری، کفو بولمغانلرنی کفو صانا-
مقلری ده ممکن . شونڭ ایچون نکاح طوغروسنده قزلر ویکیتلر، بیوکلرنڭ
وتجربه اهللرینڭ هر بر سوزلرینی بیک بغشی دکلارغه ونچکلب
تفتیش فیلورغه تیوشلی .

۲۲

شخصی حاللرده براقلق

یاقین قرنداشلر آراسنده اولغان نکاحلر، قز ایله بکیتنڭ اوزلری
ایچونده، بالالری ایچونده ضررلیدر . بویله نکاحلردن کوبراک وقت
بالالر ضعیف، اعضالرنده کیمچیلک یا که خسته اولاچقلری صنالوب
کورلمشدر . شونڭ ایچون نکاح ایدانه چک ایر ایله قز قارنداشلک،
مملکت اقلیم چهنلرندن ممکن قدر بر برندن براق اولنورغه تیوش .

۲۳

عقللی بر خاتوننڭ نصیحتی

قزینی کیاوگه وبردیکی صولڭ عرب خاتونلرندن عقللی بری قزینه
اوشبو روشده نصیحت ایتمشدر :

«ای قزم! بۆكۈندىن باشلاپ بزم قولمۇزدىن كېتىدۇ، اېكىنچى بىر چىت آدمگە بار ويولداش اولدۇڭ! سىڭ اېچۈن بخت وتوفىق تىلاۋچى. اناڭ طرفىدىن، اوز مصلحتىڭ اېچۈن سويلنە چك اوشبو نصيحتلرنى شايد دكلارسىن وممكن اولدىغىدە بىرىنە كتوررسىن»

قزم! ايرىڭ، دىنيا سفىرىدە اوزىنە يولداش، قايفو و شادلىقلارنىدە بىرگە قايفروچى و شادلانۇچى اېيدەش اولماق امىدى ايله سنى قبول ايتىدى. زىنهار، اناڭ امىدىنى بوش غە چقارمە! هر وقت «شكرلر اولسون، مقصودم اولدى» دېه سويلاسون وسىدىن رضا اولوب يورسون! قزم! تىز كۈندىن دىنيا كوتارىگە كىرە چكسىن! دىنيا كوتودە بىك اعتبارغە آلورغە تېوشلى نرسەلر وار. ايرىڭنىڭ ياقىنلىرىنە، بىگرەك دە قاين اناڭ قاين اناڭا حرمت ايله! اناڭنى اوز اناڭ و اوز اناڭ مىثلندە كور! اناڭنىڭ بالالىرىنى طوغانلىرىڭنىڭ حكمتدە حساب ايت! قاين انا و قاين اناڭنىڭ طرفىدىن بولغان نصيحتلرنى بىرىنە كتور! اوشبو ياكى ياقىنلىرىڭنىڭ خلىق و طبيعتلرىنى بىلوب آل وشوڭارغە قاراب مەاملە ايت! بونلر ايل، آراڭ بوزولودىن ساقلان! چونكە بونڭ چىتونلىكى ايرىڭ اوستىنە توشار. سىڭ ياقلى اولسە اوز ياقىنلىرىڭنىڭ خاطرلىرى قالدور، اناڭ ياقلى اولسە سنى قىزغانور، بونڭ قايفوسى ايله ايرىڭ آشاو اېچۈدىن قالدور و بىركون چىرلەب توشاك كە كرر. ايرىلر اوزلىرىڭنىڭ كىسبلىرىنى بىغشى يورتور اېچۈن كوڭللىرى شاد و راحت طوروغە محتاجلردر. يورت اېچىدە آزغىنە قايفو اولسەدە اناڭنىڭ كىسبلىرىنە ضرر كىلور.

قزم! ايرىڭدىن ھېچ بىر سىرگىنى باشىرمە! ايرىڭدىن باشقىە كىشىگە سىر سويلەمە. كىشى كوز اوڭىدە ايرىڭ قارشو بىر حرف سوز ايتمە، چىرگىنى بوزمە! ايرىلر خاتونلارنى طرفىدىن بولغان بىك زور كەچىلىكلرنى يوكلارلر، يارلاقارلر، اما كىشى آلدىدە آزغىنە نرسەنى دە يونا آلمازلر. بۇ نرسە اناڭنىڭ طبيعتلىرىنە خلاف بىر اشدۇر. شونڭ اېچۈن بۇ طوغىرودە

آنلر عیبلی اولمازلر. اگرده یارامی طورغان بر عادتق اولسه آنی بترر ایچون جاننی آغرتماز روشده طرش!

قزم! ابرک سوبمی طورغان اشلردن، کوکلی طولمی طورغان عادتلردن براق بول! آنک کونچیلکنی کتوره چک هیچ بر نرسه کورستمه! ابرکنک مالنی صافلاب طوت! اسراف ایته!

قزم! ابوک جیناق وهر نرسه اوز اورننده اولسون! بالالرکنی ایرکه سوکلو ایبرگه، ایرکنی ده بالالرکه سوبدررگه طرش! آنالرنک بالالر ایله یوانولری آنلر ایله برگه اولمقینه سبب اولور. بالالرینی سوبوچی ایرلر کوب وقت توفیقلی اولورلر وبالالری ایله یوانوب باشقه تیوشسز یبرلرگه کوز سالمازلر و اوچر امازلر.

قزم! بو ایتمکان سوزلرمنی یرینه کتورمک عقلی و تدبیرلی خاتونلر ایچون آغر اشلردن دگلدر. عقلی خاتونلر آرسلا نلر کوچ ایله اشلی آلمغان اشلرنی عقللری ایله اشلی آلورلر.

قزم! نرسه صورغان وقت بر وکوب اولسه ایکی مرتبه ابرکنک خاطرینه توشرسه کیتار. شوندن آرتق یودانمه، بورچمه!

قزم! ایرلرنک الک سودکلری نرسه لری خاتونلرینک شاد اولارق اوی خدمتلری ایدوب یوردیکلری وقتدر. ایری باننده یوروچی وهر وقت خدمت ایدوچی و ایرینه ده شاد کورلوچی خاتونلرنی ایرلرینه بامانلارغه هیچ کیمینک کوچی بتماز. ایرک اوزینک اشینه کتدیکنده اوزاتوب بیار، قایتوب کردیکنده قارشو آل! ایرکن فالمی اویقوغه یات، آندن ایلك طور!

قزم! ایرلرده بعض وقتلر اولور اوزلرینک خاتونلرینه بنده حکمینه کررلر، ایشته اوشبو وقتنی فرصت بیلوب، اوزینک یارامی طورغان عیبلی حقنده آز آز سویله!

قزم! دنیا هر وقت نعمت اولوب طورماز، بعض وقت آغولری،

نىگانكلىرى وسانچكىلىرى دە اولور. ايرىك ايله آرا كۆزدە خلاقلق توشسە
 سالقون قان ايله سوز سويلە، قزمە، يوزكنى وتاوشكنى بوزمە! آنىك
 مرتبەسندن غافل اولمە، حرمت ايت، اول نە قدر آچولانسە دە قارشو
 آيتمە! ايرلر قاشندە الك يىغشى خاتون اوزلرينىك ايركنلاب آچولانو-
 لر يىنە يول ويروب طورغان خاتونلردر.

قزم! اگرده الله تعالى بالالار باغشلاسه، آنلرنىك نىلر يىنى اوزىك
 تريبە ايت! مکتب كە كىتىدىكلر يىنە قدر عقللر يىنى دە تريبە ايله، يىغشى
 خلقلرغە عادتلندر!

قزم! هر اشده اشانچىك الله تعالى اولسون! هر اميدىك الله تعالى
 حضرتندە اولسون! الله تعالى بيوكدر هر نرسە نى بيلور، كريم
 و رحيمدر.

